

OTSUS

Tallinn

07.06.2024 nr 1-7/24-184

Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ keskkonnamõju hindamise algatamise otsus

RB Rail AS Eesti filiaal (registrikood: 14168654, aadress: Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Veskiposti tn 2/1, 10138, e-post: info@railbaltica.org, telefon: +371 6696 7171) esitas 07.05.2024 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (TTJA, registrikood: 70003218, aadress: Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 10a, 10122, e-post: info@ttja.ee, telefon: +372 667 2000) taotluse Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 26¹ alusel keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) algatamiseks. Taotlus on registreeritud TTJA avalikus dokumendihaldussüsteemis registreerimise numbriga 16-6/24-06617-001: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/957850> ning selle lisad 3 ja 4 TTJA avalikus dokumendihaldussüsteemis registreerimise numbriga 16-6/24-06617-002: <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/view/959063>.

Taotlus

Varasemalt on RB Rail AS Eesti filiaal 07.02.2019 taotlenud ja TTJA 29.03.2019 otsusega nr 16-6/19-0535-002 algatanud Rail Baltica raudtee ehitusprojekti keskkonnamõju hindamised kaheksal lõigul. RB Rail AS Eesti filiaal taotles KMH-de algatamised, kuna vaatamata põhjalikult teostatud maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandele (KSH) näeb projekti arendaja ette, et teatud juhtudel võib olla otstarbekas täiendav keskkonnamõjude hindamine, et minimeerida raudtee rajamise mõju keskkonnale. Vastav hindamine võib vajalikuks osutuda näiteks juhtudel, kus olemasoleva ehitusprojekti lahendus järgmises projekteerimisetapis muutub või kus on tekkinud uuemad või täpsemad teadmised trassi või selle mõjualasse jääva keskkonna kohta, samuti trassi ala raadamise keskkonnamõjude puhul.

Üheks KMH lõiguks, millele KMH algatati oli „Pärnu - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“. Nimetatud lõigul on varasemalt Rail Balticu raudteetrassi koridori asukoha määramiseks koostatud Pärnu maakonnaplaneering „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“, mille riigihalduse minister kehtestas 13.02.2018. a käskkirjaga nr 1.1-4/40. Rail Baltica projekti keskkonnamõjusid käsitleti tervikuna Harju, Rapla ja Pärnu maakonna Rail Balticu maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilises hindamise aruandes, mille on Keskkonnaministeerium heakskiitnud 09.08.2017 otsusega nr 7-12/17/2834-7. Pärnu maakonnaplaneering ja KSH materjalid on avalikult kättesaadavad maakonnaplaneeringute kodulehel: <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/parnumaa/parnu-mp-rail->

Riigikohtu 19.05.2020. a otsusega kohtuasjas nr 3-18-529 on riigihalduse ministri 13.02.2018. a käskkirjaga nr 1.1-4/40 „Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine” kehtestamine” tühistatud trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas. Ülejäänud osas jäi Pärnu maakonnaplaneering kehtima. Tühistatud trassilõikudes otsustas riigihalduse minister uuendada planeerimismenetlust vastavalt Pärnu maakonnaplaneeringu algatamise ajal kehtinud normidele. Enne Pärnu maakonnaplaneeringu kehtestamist ei ole võimalik jätkata KMH läbiviimisega trassilõikudes 3A, 4A ja 4H, kuid on võimalik Rail Balticu trassiosal, kus Pärnu maakonnaplaneering kehtib. Seetõttu otsustas arendaja KMH läbiviimiseks TTJA-lt taotleda uut KMH algatamist Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“.

Arvestades eeltoodut tegi arendaja taotluses otsustajale ettepaneku jaotada varasem KMH lõik „Pärnu - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ kaheks eraldi KMH-ks, seejuures arvestades Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu kehtetut ja kehtivat osa järgnevalt: 1) „Pärnu - Kabli“ lõik, kus Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneering on tühistatud trassilõikudes 3A, 4A ja 4H ja mida käesoleval hetkel uuendatakse. Antud KMH lõigule tuleb lisada ka sellega põhja ja lõuna suunas külgnevad lõigud, mis ei ole teiste Rail Baltica raudteetrassi lõikude keskkonnamõju hindamisega kaetud, kuid kus Pärnu maakonnaplaneering ja KSH on kehtiv (lõigu kirjeldus täpsustatakse KMH algatamisel). Niimoodi ühtib KMH lõik ka projekteerimise lõiguga DPS2 (*design priority section*), mis tähendab et projekt ja KMH algavad ning lõpevad samas asukohas. 2) „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ lõik, kus Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneering on kehtiv. Lõikude paiknemist 07.05.2024 esitatud taotluse kohaselt on kujutatud taotluse lisas 2 toodud joonisel.

Kusjuures „Pärnu - Kabli“ KMH lõigus saab KMH algatamist arendaja taotleda alles pärast Pärnu maakonnaplaneeringu kehtestamist trassilõikudes 3A, 4A ja 4H. Samas kui „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ KMH lõigus saab arendaja KMH algatamist taotleda koheselt, mis oli ka arendaja 07.05.2024 esitatud taotluse eesmärgiks. Seega eelnevalt kirjeldatud põhjustest lähtuvalt palus arendaja otsustajal algatada keskkonnamõju hindamine kehtiva KeHJS § 26¹ alusel „Kabli - Eesti Vabariik ja Läti Vabariigi piir“ lõigule, mida on kujutatud käesoleva otsuse lisas 1 toodud joonisel 1 punase värviga. Arendajal on plaanis „Pärnu - Kabli“ KMH lõigul taotleda KMH algatamist siis, kui Pärnu maakonnaplaneering on trassilõikudes 3A, 4A ja 4H kehtestatud.

Taotluses on toodud, et „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ lõigus on olemas eelprojekt, mis on koostatud Pärnu maakonnaplaneeringu koostamise käigus ja mille mõjusid on hinnatud KSH-s. KMH aluseks on projekteerimise konsultandi poolt tehtud eelprojekti edasiarendus ehk väärtusprojekt (*value engineering*), mis täpsustab varasema eelprojekti lahendusi.

Taotluse kohaselt lähtutakse keskkonnamõju hindamise läbiviimisel kehtivast KeHJS-st, kehtestatud maakonnaplaneeringust ning selle heaks kiidetud KSH aruandest ja selle lisadest. Keskkonnamõju hindamisel arvestatakse asjaoludega, et olemasoleva ehitusprojekti lahendus järgmises projekteerimise etapis võib muutuda/täpsustuda ja on tekkinud uuemad või täpsemad teadmised raudteetrassi või selle mõjualasse jääva keskkonna kohta. Keskkonnamõjude hindamisel arvestatakse lisaks muudele mõjudele ka raadamise, piiriüleste ja kumulatiivsete mõjudega.

Taotluse kohaselt tuuakse teave vajalike (teostatud ja teostatavate) keskkonnauuringute kohta välja KMH programmis. Vajalikud keskkonnauuringud teostatakse taotluse kohaselt hiljemalt KMH koostamise ajal, võimalusel osaliselt ka varem. Näiteks täpsustatakse eraldi tööna 2024. aasta sügiseks ökoduktide ja kahepaiksete kompensatsioonimeetmetega seonduvat Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“, mis on sisendiks antud KMH aruande koostamisel.

Arendaja juhtis taotluses otsustaja tähelepanu asjaolule, et KMH algatamisel Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ on tegemist piiriülese KMH erisusega, millele viitab (taotluse lisas 3 toodud) Läti Vabariigi Keskkonnakaitse Büroo 2019. aasta vastuskiri, kus nad informeerivad Eestit, et nad on huvitatud kõige lõunapoolsema KMH lõigu „Pärnu - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ KMH protsessis osalemisest. Taotlusega tegi arendaja otsustajale ettepaneku nimetatud lõik jaotada kaheks ning algatada KMH eraldi kõige Läti poolsemal lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“. Eelpooltulenevast palus arendaja otsustajal algatada KMH lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ piiriülese KMH erisusega ja teavitada sellest vastavalt KeHJS-se § 30 toodule Kliimaministeeriumit, et kaasata Läti Vabariik Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ KMH menetlusse.

Kavandatav tegevus ja selle eesmärk

Rail Baltica on raudteetranspordi projekt, mille eesmärk on rajada 1435 mm rööpmelaiusega raudtee koos seonduva taristuga, et integreerida Balti riigid, sealhulgas Eesti, Euroopa raudteevõrguga.

Kavandatavaks tegevuseks on Rail Balticu raudteetrassi rajamine ja kasutamine lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“, mille paiknemist on kujutatud käesoleva otsuse lisas 1 toodud joonisel 1 punase värviga. Otsuse lisas 1 toodud joonis 1 on koostatud koostöös taotlejaga ning lõigu paiknemist on võrreldes taotluse lisas 2 esitatud joonisega täpsustatud. Rail Balticu raudteetrassi lõik „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ algab lõigu põhjaosas Majaka külas ja lõppeb lõigu lõunaosas Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi vahelise riigipiiriga. Nimetatud lõigu pikkus on ~13 km, mis jääb täies ulatuses Pärnu maakonda Hädemeeste valla territooriumile.

Lõik kulgeb läänes Tallinn - Pärnu - Ikla maantee ning idas mitmete kaitsealade, hoiualade ja Natura 2000 alade vahel – möödudes idas Kivikupitsa maastikukaitsealast (KLO1000330), Kiusumetsa hoiualast (KLO2000242), Laulaste looduskaitsealast (KLO1000318), Põhja-Liivimaa linnualast (EE0040344), Kivikupitsa loodusala (EE0040317) ja Laulaste loodusala (EE0040309) ning ületades Lemmejõe hoiuala (KLO2000247) ja Lemmejõe loodusala (EE0040342). Lõigu pikkus ja kirjeldus täpsustatakse KMH aruande koostamise käigus. Lisaks eelnevalt loetletud kaitsealadele, hoiualadele ja Natura 2000 aladele Eestis, möödub Rail Balticu raudteetrass Läti Vabariigi territooriumil Natura 2000 võrgustikku kuuluvast Mernieku Dumbraji loodusala, mis asub riigipiiri läheduses.

TTJA seisukohad

Vastavalt KeHJS § 3 lõige 1 punktile 2 hinnatakse keskkonnamõju muu hulgas, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. KeHJS § 2² alusel on keskkonnamõju oluline, kui see võib eeldatavalt

ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Kavandatavaks tegevuseks on Rail Balticu raudteetrassi rajamine ja kasutamine lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“. KeHJS § 6 lõike 1 punktist 14 tulenevalt on uue raudteeliini ehitamine olulise keskkonnamõjuga tegevus ning KeHJS § 11 lõike 3 alusel algatatakse KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuse korral kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamine selle vajadust põhjendamata.

TTJA nõustub, et RB Rail AS Eesti filiaali 07.05.2024 esitatud KMH algatamise taotluses toodud põhjendused on asjakohased. KeHJS § 26¹ lõike 1 alusel võib lisaks KeHJS § 3 lõikes 1 sätestatule kavandatava tegevuse keskkonnamõju hinnata arendaja esitatud KMH algatamise taotluse alusel enne KeHJS § 11 lõike 1 kohase tegevusloa taotluse esitamist, arvestades KeHJS § 26¹ tulenevaid erisusi.

KeHJS § 7 punkti 1 alusel on tegevusluba KeHJS tähenduses ehitusluba või ehitise kasutusluba. KeHJS § 26¹ lõike 2 alusel on otsustaja KeHJS § 26¹ lõikes 1 sätestatud juhul kavandatavaks tegevuseks vajaliku tegevusloa andja. Ehitusseadustiku § 39 lõike 2 alusel kui ehitusloa taotlus sisaldab ehitisi, mille ehitamise aluseks on riigi eriplaneering, siis annab ehitusloa TTJA, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Eespool tulenevast on Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ keskkonnamõju hindamisel otsustajaks TTJA.

TTJA algatab käesoleva otsusega Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ keskkonnamõju hindamise KeHJS § 6 lõike 1 punkti 14 ja § 11 lõike 3 alusel selle vajadust põhjendamata ning KeHJS § 26¹ alusel vastavalt arendaja 07.05.2024 esitatud KMH algatamise taotlusele enne tegevusloa taotluse esitamist. Käesoleva Rail Balticu raudteetrassi lõigu „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ KMH algatamise otsusega KMH menetlusi ei liideta.

Raudteetrass kulgeb ida suunas mitmete Natura 2000 alade vahel, möödudes Põhja-Liivimaa linnualast, Kivikupitsa loodusalast ja Laulaste loodusalast ning ületades Lemmejõe loodusala. Seetõttu algatab TTJA kavandatavast tegevusest ja selle asukohast tulenevalt keskkonnamõju hindamise Natura 2000 võrgustiku alasid (eeldatavalt) mõjutatava tegevuse KMH erisusega (vastavalt KeHJS §-le 29). KeHJS § 29 lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel kui hinnatakse mõju Natura 2000 võrgustiku alale peab KMH-s eelkõige arvestama ala kaitse eesmärki ja ala terviklikkust.

Lisaks eelnevalt loetletud Natura 2000 aladele Eestis, möödub Rail Balticu raudteetrass Läti Vabariigi territooriumil Natura 2000 võrgustikku kuuluvast Mernieku Dumbraji loodusalast, mis asub riigipiiri läheduses. Kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt piiriülene keskkonnamõju, kuna hinnatava Rail Balticu raudteetrassi lõik „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ piirneb lõigu lõunaosas Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi riigipiiriga ning Rail Balticu raudteetrass möödub Läti Vabariigi territooriumil Natura 2000 võrgustikku kuuluvast Mernieku Dumbraji loodusalast. Seega võib kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasneda piiriülene keskkonnamõju naaberriigiks olevale Läti Vabariigile. TTJA nõustub taotluses tooduga ja on seisukohal, et Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ tuleb KMH algatada piirülese KMH erisusega (vastavalt KeHJS §-le 30). TTJA teavitab KMH algatamisest Kliimaministeeriumit, kes kaasab Läti Vabariigi KMH menetlusse. Piiriülene keskkonnamõju ja selle ulatus tuleb välja selgitada KMH aruande koostamise käigus.

TTJA nõustub taotluses tooduga ja on seisukohal, et teave vajalike keskkonnauuringute kohta tuleb välja selgitada hiljemalt KMH programmi koostamise käigus, et esitada KMH programmis KeHJS § 13 lõige 1 punkti 6 alusel nõutud teave KMH-ks vajalike uuringute kohta.

Rail Balticu raudteetrassi lõik „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ jääb Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ kehtivale trassilõigule. Riigihalduse minister kehtestas nimetatud Pärnu maakonnaplaneeringu 13.02.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/40. Taotluses toodud kavandatav tegevus on kooskõlas kehtiva Pärnu maakonnaplaneeringuga „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“, mille käigus käsitleti asukohaga seotud kitsendusi. Riigikohtu 19.05.2020. aasta otsusega kohtuasjas nr 3-18-529 on riigihalduse ministri 13.02.2018. a käskkiri nr 1.1-4/40 „Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ kehtestamine“ tühistatud trassilõikudega 3A, 4A ja 4H Rail Balticu raudteetrassi lõik „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ ei kattu. TTJA on seisukohal, et Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ kavandatava tegevusega kaasneva keskkonnamõju hindamisel tuleb arvestada Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ ja selle käigus läbi viidud KSH tulemusega ning mõjuhinnanguid vastavalt projektile täpsustada.

Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ KMH algatamisest teavitab otsustaja KeHJS § 12 lõike 1 alusel keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 46 lõikes 1 nimetatud isikuid ja muid menetlusosalisi elektrooniliselt, liht- või tähtkirjaga ning avalikkust teate avaldamisega Ametlikes Teadaannetes 14 päeva jooksul pärast otsuse tegemist. Otsustaja teavitab KeHJS § 30 lõike 2 alusel KMH algatamisest ka Kliimaministeeriumit, kuna KMH algatatakse kavandatava tegevuse asukohast tulenevalt piiriülese KMH erisusega.

OTSUS

Tuginedes eeltoodule, RB Rail AS Eesti filiaali 07.05.2024 esitatud KMH algatamise taotlusele, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõike 1 punktile 14, § 7 punktile 1, §-le 8, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 3 ja 8, § 12 lõigetele 1 ja 3, § 26¹ lõigetele 1, 2 ja 4, § 29 lõikele 1 ja § 30 lõigetele 1 ja 2, ehitusseadustiku § 39 lõikele 2 ning majandus- ja taristuministri 07.12.2018 määruse nr 62 „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti põhimäärus“ §-le 10 otsustan:

1. Algatada Rail Balticu raudteetrassi lõigul „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“ keskkonnamõju hindamine selle vajadust põhjendamata ja enne tegevusloa taotluse esitamist ning piiriülese keskkonnamõju hindamise erisusega ja Natura 2000 võrgustiku alasid (eeldatavalt) mõjutava tegevuse keskkonnamõju hindamise erisusega;
2. Vajalike keskkonnauuringute vajadus selgitada välja keskkonnamõju hindamise programmi koostamise käigus;
3. Keskkonnamõju hindamise menetlusi ei liideta;
4. Keskkonnamõju hindamisega seotud kulud kannab RB Rail AS Eesti filiaal.

Isikul, kes leiab, et käesoleva haldusaktiga rikutakse tema õigusi, on 30 kalendripäeva jooksul arvates haldusaktist teadasaamisest õigus esitada vaie Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve

Ameti peadirektorile (Endla tn 10a, 10122 Tallinn, e-post info@ttja.ee) haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marten Leiten

ehitus- ja raudteehutuse osakonna
juhataja

Lisad:

Lisa 1. Rail Balticu raudteetrassi lõik „Kabli - Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi piir“

Koostaja: Raili Kukk